



## Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas

### Woord vooraf

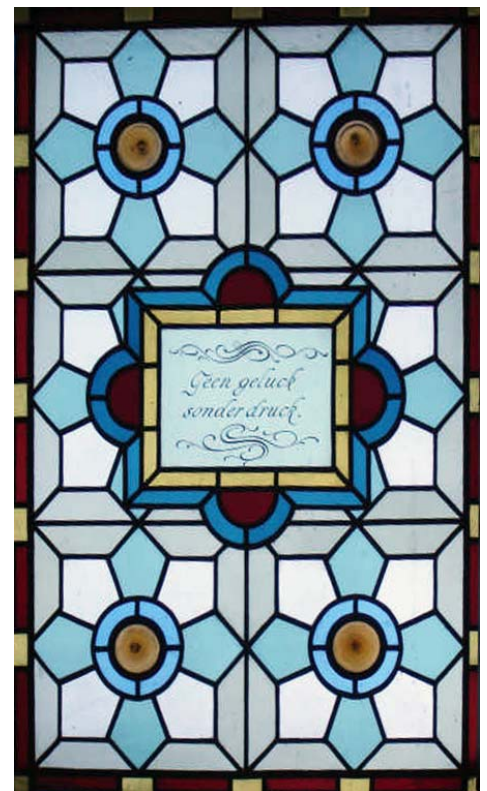
Beste leden van onze Kring,

We hadden u allen reeds aangekondigd: het mededelingenblad waarmee we sinds vele jaren onze leden op de hoogte houden, zal in 2009 niet meer uitsluitend in gedrukte vorm verschijnen. Het nieuwe bestuur vond het immers wenselijk om ook hier de kaarten te herschudden. De doelstellingen blijven behouden: leden informeren over onze (en andere) activiteiten, belangrijke nieuwtjes uit de erfgoedsector melden en onze aanwinsten van het documentatiecentrum of onze bijzondere collecties in de belangstelling brengen. De opmaak is echter veranderd. We betreden bovendien (voorzichtig) het digitale tijdperk. Anderen die nog niet mee zijn met de informatietechnologie, zullen een exemplaar via de post toegestuurd blijven krijgen.

Het eerste nummer blijft ook voor ons een sprong in het duister. Geef dus gerust uw reacties (positieve en negatieve). Het is nu eenmaal onze bedoeling om een kwalitatief hoogstaand product te brengen. Samen maken we er iets moois van.

Veel leesgenot,

Chris De Beer,  
Voorzitter



Aan de leden die nog een papieren versie van deze nieuwsbrief ontvangen, wordt gevraagd om hun e-mailadres door te geven via [info@kokw.be](mailto:info@kokw.be), zodat ook zij in de toekomst de nieuwsbrief elektronisch kunnen ontvangen.

### Ledenbijdrage 2009 – herinnering

Wij danken de leden, die de afgelopen maanden reeds hun lidmaatschap hebben vernieuwd.

Mocht u toevallig het overschrijvingsformulier niet gezien hebben of uw betaling nog niet hebben uitgevoerd, aarzel dan niet om de daad bij het woord te voegen.

In ruil voor uw ledenbijdrage ontvangt u de *Annalen* (deel 112, 2009) en op regelmatige tijdstippen de (elektronische) nieuwsbrief van de K.O.K.W. Bovendien kunt u steeds beroep doen op ons, staat de bibliotheek gratis voor u open en mag u de bijzondere collecties gratis raadplegen.

#### Binnenlandse leden:

- Gewone leden: 20 EUR
- Steunende leden: vanaf 30 EUR

Door overschrijving op bankrekeningnummer 850-8351914-18 van K.O.K.W, Postbus 144, 9100 Sint-Niklaas.

#### Buitenlandse leden:

- Gewone leden: 25 EUR
- Steunende leden: vanaf 35 EUR

Door overschrijving op bankrekening BIC SPAABE 22 IBAN BE 50 8508 3519 1418 van K.O.K.W, Postbus 144, 9100 Sint-Niklaas.

### Kandidaatstelling effectief lid K.O.K.W.

Volgens de statuten hebben alleen de effectieve leden de bevoegdheid om de K.O.K.W. vzw te besturen. Samen vormen de effectieve leden de algemene vergadering.

De algemene vergadering is o.a. bevoegd voor:

- de goedkeuring van het verslag van de rekeningen van het voorbije jaar;
- de goedkeuring van de begroting van het volgend jaar;
- de goedkeuring van het activiteitenverslag;
- de verkiezing van de bestuursleden.

Gezien het belang van deze algemene vergadering, doen wij een oproep aan onze leden om zich op te geven als effectief lid. Dit kan door een briefje of mailtje te zenden naar:

K.O.K.W., postbus 144, 9100 Sint-Niklaas

e-mailadres: [info@kokw.be](mailto:info@kokw.be)

De eerstvolgende algemene vergadering zal doorgaan op zondag 22 maart om 10u in de leeszaal van de K.O.K.W., Zamanstraat 49 te Sint-Niklaas.

## Bibliotheek en documentatiecentrum gesloten op zaterdag 2 mei 2009

De bibliotheek en het documentatiecentrum van de K.O.K.W. zullen gesloten zijn op zaterdag 2 mei 2009.

## Helpende handen gezocht

Je leest het hier en daar in de vele artikels, en zelfs af en toe tussen de regels: er beweegt wat in onze Kring. En dat is ook nodig.

De zolder moet opgekuist worden, teksten moeten geschreven worden, we willen onze Wase erfgoedrol ten volle vervullen, en buiten dit alles ook nog ten dienste blijven van de vele leden en de gehele erfgoedgemeenschap.

Vele handen maken het werk licht. Graag kijken we uit naar vrijwilligers die willen meewerken met de verdere uitbouw van de bibliotheek en de vele collecties. Ordenen, sorteren en registreren in onze computerbestanden zijn hier de werkwoorden die vetgedrukt staan. Mocht er iemand zin hebben om onze werkploeg, onder leiding van Alfred van der Gucht, te versterken, en maandag - of zaterdagmiddag een handje te komen helpen ? Even een seintje geven, en dan zien we wel of we en vruchtbare samenwerking kunnen aanvatten.

Ook wie belangstelling heeft om mee te werken in de werkgroep informatisering is van harte welkom. Een seintje aan [info@kokw.be](mailto:info@kokw.be) volstaat.

Doen !

## Personalia

### In memoriam Jerome Smet, eregemeentearchivaris van Temse en lid

Op woensdag 31 december 2008 overleed op 79-jarige leeftijd Jerome Smet, eregemeentearchivaris van Temse en jarenlang lid van de K.O.K.W. Hij was de geschiedschrijver bij uitstek van Temse. Zijn studieterrein overspande de middeleeuwen en reikte tot het heden. Hij verwierf een unieke kennis over de geschiedenis van Temse. Naast publicaties in eigen beheer leverde hij vooral bijdragen voor het Jaarboek van het Gemeentemuseum van Temse, de Annalen van de Oudheidkundige Kring van het Land van Waas en de Oudheidkundige Kring van Klein-Brabant.

Jerome Smet was tevens een van de auteurs van het onlangs verschenen boek *Het gemeentehuis van Temse* n.a.v. de 100<sup>ste</sup> verjaardag en de restauratie van het gemeentehuis (info: Digna Coppieters, 03.710.12.19, e-mail: [archieff@temse.be](mailto:archieff@temse.be)).

Naar vaste gewoonte publiceren we de titels van boeken die we de afgelopen maanden (augustus 2008 - heden) konden verwerven voor de bibliotheek van de K.O.K.W. Aansluitend vermelden we archief en documentatie die we konden verwerven voor onze bijzondere collecties. Onze hartelijke dank aan alle leden en sympathisanten voor hun steun aan de K.O.K.W.

### Bibliotheek

- Cassette + dvd met de publicaties rond 200 jaar Sint-Jozef-Klein-Seminarie. Sint-Niklaas, 2008. (SN 96 bis)
- Van Overmeire, D., In the footsteps of von Richthoven? Raphael Verbruggen C.I.M.C. (° 1872-+1957) and his contribution to a physical geography of Mongolia (overdruk). Leuven, s.a. (13 E 40)
- Moermans, G., Inventarisering en lokalisatie van oude rivierdoorbraken onder moderne dijken in het Scheldebekken. Onderzoek te Kruikeke voor het uitwerken van een efficiënte werkwijze. Deel geofysische technieken en digitale topografische modellen. Leuven, s.a. (KRUIB 5)
- Vandenbruwaene, W., Eindrapport van het historisch en geotechnisch onderzoek naar oude dijkdoorbraken van de Schelde ter hoogte van het gecontroleerd overstromingsgebied Kruikeke-Bazel-Rupelmonde. Gent, 2006. (KRUIB 6)
- Verbeek, E., Gecontroleerd overstromingsgebied Bazel-Kruikeke-Rupelmonde. Inrichtingsmaatregelen. Deel I: Inventarisering en lokalisatie van oude rivierdoorbraken onder moderne dijken met behulp van geofysische technieken en digitale modellen. Leuven, 2007. (KRUIB 7)
- Klink, B., e.a., Paleolandschappelijk en archeologisch onderzoek van het te realiseren gecontroleerd overstromingsgebied Kruikeke-Bazel-Rupelmonde. Interimrapport 1 (...). Sint-Niklaas, 2006. (KRUIB 8)
- Gyselings, R., e.a., Monitoring van het Linkerscheldeoevergebied in uitvoering van de resolutie van het Vlaams parlement van 20 februari 2002: resultaten van het vierde jaar. Brussel, 2007. (R 161/15)
- Gyselings, R., e.a., Monitoring van het Linkerscheldeoevergebied in uitvoering van de resolutie van het Vlaams parlement van 20 februari 2002: resultaten van het vijfde jaar. Brussel, 2008. (R 161/16)
- Het gouden huwelijksjubileum van Désiré Heirman (°1899) en Nathalie Van Driessche (°1902), Daknam (Lokeren), 8 april 1931-1981. Lokeren, 1981. (GEN HEIRMAN)
- Van Vlaenderen, L., e.a., Steentijdvondsten in de Moervaartdepressie. Archeologische Inventaris Vlaanderen, Buitengewone Reeks 9. Gent, 2006. (R 100/B/9)
- Peersman, J., Een verhaal van norbertijnen, de Abdijkerk te Ninove. Bedevaarders en parochianen. Ninove, 2000. (14 C 46)
- De Nave, F., e.a., Museum Plantin-Moretus Antwerpen. Antwerpen, 1992. (14 C 48)
- De Bock, H., De Meirleir, M., 20 jaar archeologisch onderzoek. Resultaten en conclusies. S.I., 2004. (WAAS 98)
- Braem, M., 'Desen Braem staet tot Elversele inde kercke ghelassen geschildert': Dubbelportret van Godevaert Braem (1395-1452) en Danneel Braem (1685-1745). Elversele, 2008. (ELVER 18)
- Kadastrale atlas van Zeeland 1832. Hulst-Sint-Jansteen. Serie Oost Zeeuwsch Vlaanderen. Deel 1. Middelburg, s.a. (11 F 16)
- Lesage, A., Expo' 58. Het wonderlijke feest van de fifties. Antwerpen, 2008. (14 A 62)
- Robbens, A., En nu jongens ... vooruit. Het verhaal van Omer De Mey en de mensen rondom hem. Sint-Gillis-Waas, 2008. (S. GIL 5)
- De Vroede, M., Meesters en meesteressen. Een sociale geschiedenis van de leerkrachten in België. Deel I. Het Ancien Régime. Leuven, 1999. (14 B 51)

- De Vroede, M., Meesters en meesteressen. Een sociale geschiedenis van de leerkrachten in België. Deel II. De Franse Tijd. Leuven, 2001. (14 B 52)
- Holemans, H., Oost-Vlaamse wind- en watermolens. Kadastergegevens 1835-1990. Deel 8 U-Z. Opwijk, 2008.
- Van Goethem, H., August De Schrijver. Oorlogsdagboeken 1940-1942. Met een inleiding en commentaar over de Belgische ministers in Frankrijk en London door Herman Van Goethem. Tielt, 1998. (14 C 49)
- Bibliotheca Hulthemiana ou Catalogue Méthodique de la riche et précieuse collection de livres et des manuscrits délaissés par M. Ch. Van Hulthem (...). Gent, 1836-1837. (15 A1/1-4)
- Ringoot, F., Wind- en waterpatrimonium van België. Inventaris van de nog bestaande wind- en watermolens. Opwijk, 2008. (7 B 52)
- De Ghesellen van Sint-Pieter. De verborgen geschiedenis. Het verhaal van de Sint-Pieterskerk in Bazel. Bazel, 2008. (BAZ 4)
- Bryssinck, T., Het culturele leven te Temse tijdens de 1<sup>ste</sup> Wereldoorlog. Temse, 2008. (TEM 32)
- Hoffmann von Fallersleben, A.H., Antwerpener Liederbuch vom Jahre 1544. Nach dem einzigen noch vorhandenen Exemplare. Horae Belgicae 11 (1544). Hannover, 1855. (14 B 53)
- Vande Winkel, R., Biltereyst, D., Filmen voor Vlaanderen. Vlaamse beweging, propaganda en film. Gent, 2008. (R 105/26)
- Van Campenhout, N. (red.), Een klein boekje voor een grote meneer. Gerard Soetens driekwarteeuw plus één. Lokeren, 2008. (LOK 76)
- Halfants, P. en J., Reekmans Paul, Eigen-aardigheden uit Vlaams-Brabant. Leuven, 2008. (T 118)
- Stroobants, A., Spijker, I., "Een paard uit de duizend". Het ros Beiaard in woord en beeld. Dendermonde, 2000. (14 C 50)
- Van den Broeck, L., e.a., Inventaris van het parochiaal archief van de Onze-Lieve-Vrouwekerk te Sint-Niklaas. Sint-Niklaas, 2008 (SN 97)
- Puylaert, C.B.A., Genealogie van het Zeeuws-Vlaamse geslacht Puylaert. Bosch en Duin (NL), 2008. (GEN PUYL/2)
- De Jong L., e.a. (red.), Het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen. Een geschiedenis 1810-2007. Antwerpen, 2008. (T 300/BV/1)
- Coppieters, D, e.a., Het gemeentehuis van Temse. Temse, 2008. (TEM 33)
- Van Bockstaele, G., Inventarissen van de archieven van de Protestantse Kerk te Horebeke (Korsele) en de Katholieke kerken van Zwalm, deel 2 (...). Reeks II - Inventarissen nr. 8. Zottegem, 2008 (R 126/B/8)
- Rotthier, V., Nieuwkerken-Waas geboorten 1851-1900. Nieuwkerken, 2008. (GEN NIEUW 15)

### Bijzondere collecties

- Ontwerp "Park en Laan". Onteigeningsplan. Schaal 1/1250. 22 augustus 1947.
- Voorontwerp van bijzonder plan van aanleg "Groot Kloosterland". Bestemmingsplan. Schaal 1/1250. Datum 5/8/1957.
- Devotiedrukje. Nieuwkerken-Waas. Bedevaart tot Onze-Lieve-Vrouw ten Bossche.
- Drukwerk. Volksboekje "De Schoone historie van Julius Caesar ende de Romeynen, hoe zij deze Nederlanden eerst gewonnen en daarnaer verloren hebben (...)". Gent, s.a. (18<sup>de</sup> eeuw).
- Kadastrale plannen "Stadseigendommen Nieuwkerken, Sint-Niklaas, Belsele, Sinaai". Toestand 1972. Schaal 1/1000 (tenzij anders aangeduid). Opnames door Aero Survey.
- Kaart. "Kriegskarte von Belgien und angrenzendem Frankreich". Schaal 1/200 000. Met handschriftelijke frontlijnen.

- Kaart. "Ministère des Travaux Publics. Administration des Chemins de Fer. Direction de l'Exploitation. Carte Figurative par trafic intérieur et mixte international et de transit de la circulation des voyageurs sur les lignes de l' Etat Belge pendant l' année 1880.
- Kaart van IJzergebied, 1914. Carte de la région de l' Yser, 1914. Schaal 1/40 000.
- Tableau des distances en kilomètres entre les diverses stations des chemins de fer belges. Français (Nord) et Rhénan (Aix à Cologne), 1847.
- Kaart. "Question Anversoise. Plan publié par ordre de l' Administration Communale". Wet van september 1859 (betreft fortengordel rond Antwerpen). Etablissement Géographique de Bruxelles fondé par Ph. Vander Maelen. Steendruk op dun papier, 1862. Schaal 1/20 000.
- Kaart. "Région de l'Allemagne occupée par l' Armée belge et des troupes alliées". Schaal 1/300 000.
- Steendruk in kleur: Uniformes gris de l' Armée Allemande.
- Steendruk in kleur: Uniformes de campagnes anglais, français et belges.
- Bidprentje van Jeanne-Catherine Braem, echtgenote van Pierre-Jean Seghers; ° Beveren 11/09/1794, + Sint-Niklaas 28/02/1831.
- Boek "Notions claires sur les Gouvernements". Amsterdam, 1787. Deux Tomes.
- Pélerinage à Jérusalem et au Mont-Sinaï en 1831, 1832 et 1833, par le père Marie-Joseph de Géramb (...), Tournay, 1838.
- Brochure "100 jaar kolen Maes 1868-1968". Uitgave De Keure, Brugge, 1968, 55 p.
- Brochure "Usines Gonzalez Cock", s.a., Lokeren.
- Affiche. "Persleiding. Het scherpe zwaard van uw katholieke geweten". Antwerpen, De Katholieke Perscentrale, s.a.
- 11 juli-programma Bisschoppelijke Normaalschool Sint-Niklaas, 1936.
- 8 originele prentkaarten van de overstromingsramp te Hamme-Moerzeke van 12 maart 1906.
- Spinnewiel in eikenhout (volledig en in goede staat), 19<sup>e</sup> eeuws.
- Volksdevotie. Glazen kastje. Centraal: afbeelding van het H. Hart van Jezus met een krans in zilverdraad; in de vier hoeken: een relikwie in een medaillon van gouddraad.
- Volksdevotie. "God ziet mij. Hier vloekt men niet". Gekleurde prent ingelijst in een zwarte lijst.
- Pijpaarden beeldje van O.-L.Vrouw. Wit geglazuurd. Het beeldje vormt één geheel met een bredere voet.
- Affiche. Stad Lokeren. Tuinbouwschool Leergangen hernemen op 6 oktober 1940.
- Affiche. Stad Lokeren. Uitroeiing van distels, bramen, brandnetels en rupsen. 15 mei 1937.
- Affiche. Stad Lokeren. Veeteeltstudiedag 27 maart 1949.
- Affiche. Veeziekten. 4 april 1876.
- Drukwerk. Excelsior Athletic Club, Sint-Niklaas. Statuten met inschrijving van juffr. Mathilde Besseleers (handelaarster), Truweelstraat 26, Sint-Niklaas, 22 juli 1927. Excelsior was een atletiekclub van liberale strekking.
- Handschrift. "Note sur les terrains traversés par les puits creusés à St. Nicolas". Geologisch verslag van putten en boringen in 1866. Verslag uit 1874.
- Speelgoed. Miniatuur kruiwagen in hout, rond 1900.
- Krant. "Het Algemeen Nieuws", 27 januari 1941.
- Krant. "Volk en Staat", 30 januari 1941, jg. 24, nr. 25.



## De restauratie van het Huis Janssens

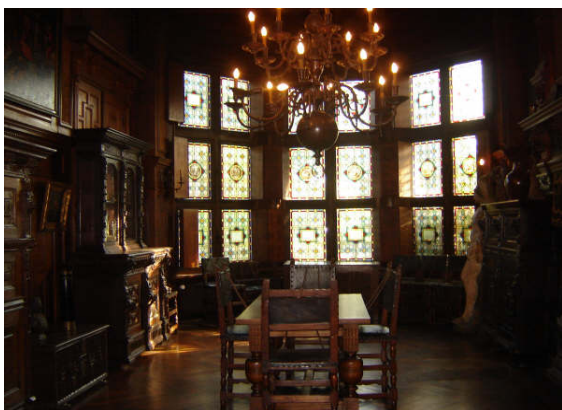
Onze maatschappelijke zetel is reeds jarenlang de trots van onze vereniging. Maar als we echt eerlijk zijn, dan weten we dat alles niet koek en ei is. Immers, reeds lang dringt zich een buiten- en binnenrestauratie op. Het oude museum is reeds een tijdje niet meer toegankelijk en de zolders van het gebouw zijn zelfs niet meer toonbaar. Kortom, een situatie, onze eerbiedwaardige kring onwaardig.

Dankzij het uitstekend lobby- en overtuigingswerk van onze erevoorzitter Alfred Van der Gucht zijn beide dossiers eindelijk aangepakt. De stad Sint-Niklaas, eigenaar van het Huis Janssens, is er in geslaagd om het restauratiedossier in gang te zetten.

In het najaar 2008 vond de eerste vergadering plaats. Alvorens de restauratie kan worden aangevat, is een uitgebreid vooronderzoek noodzakelijk. Dit vooronderzoek valt uiteen in twee studies: enerzijds een studie over de buitenrestauratie (o.a. metselwerk, gevelreiniging, voegtechniek) die zal gedaan worden door Triconsult en ongeveer 120 dagen in beslag zal nemen; anderzijds een over de binnenrestauratie (o.a. historisch onderzoek op basis van bestaande bronnen en fotomateriaal, studie van diverse binnenmaterialen: hout, metaal, textiel), toegewezen aan A.M. Consult (duur ongeveer 60 dagen duren).



De resultaten van deze studies worden verwacht in het voorjaar van 2009. Normaliter zullen de resultaten van het vooronderzoek op de Open Monumentendag 2009 worden voorgesteld aan het publiek. In de Annalen van 2009 zal normaal gezien een artikel opgenomen worden over het resultaat van deze studies. Op basis van dit vooronderzoek zullen in de volgende fase de restauratiewerken aanbesteed worden.



En er is nog heuglijk nieuws te melden. In samenwerking met de Erfgoedcel Waasland werd een inventarisproject op het getouw gezet. Kristel van Audenaeren begon met monnikengeduld aan het inventariseren van alle driedimensionale objecten die in het Huis Janssens te vinden zijn.

De voorwerpen uit de traphal, de Vlaamse zaal en de bovenverdieping kan u terugvinden op de webstek [www.museuminzicht.be](http://www.museuminzicht.be). Een bezoekje aan deze website is absoluut de moeite waard. Alleen

zo kan je haar fantastisch en onschatbaar werk te bewonderen. Liefst 2310 voorwerpen werden tot op heden op een wetenschappelijke manier geïnventariseerd. Met deze inspanning zitten met de KOKW vlot in de 21ste eeuw.

Even zullen we Kristel moeten missen (ze is net moeder geworden van een flinke zoon). Maar ze komt terug om haar werk af te ronden.

Gelukkig kan de Kring op een hele schare bestuursleden en vrijwilligers rekenen om de voorbereidende werken aan te vatten (ordenen, en ja hoor, ook poetsen en reinigen)

In de zomer worden de meeste van deze voorwerpen tentoongesteld in het STeM. Kom dan zeker en vast even langs om onze schatten te bewonderen. Wordt vervolgd.

### Erfgoeddag 26 april 2009 : uit vriendschap!?

Mooie tradities dienen onderhouden te worden. Ook dit jaar wil onze Kring meewerken aan deze dag die een ode wil zijn aan het erfgoed. Ditmaal houden we het bescheiden: er wordt een gelegenheidstentoonstelling in ons documentatiecentrum opgesteld waarbij o.a. nieuwjaarsbrieven, vlaggen lofdichten, menu's van feesten bij luisterrijke momenten, oude prentkaarten, soldatenbrieven, en zelfs enkele liefdesbrieven te ontdekken vallen.

Spring gerust even binnen, en maak van deze dag gebruik om ook even te gluren bij onze heemkundige burens.

Onze deuren zullen geopend zijn vanaf 10.30 u. Rond 17.00 u sluiten we ze terug.



### Bezoek het STeM op 22 maart 2009

U heeft het ongetwijfeld al gelezen, en misschien ben je zelfs al een kijkje gaan nemen ...

Het Stedelijk Museum van Sint-Niklaas (STeM) heeft, na jaren van zweet en (veel) tranen, zijn deuren geopend. De K.O.K.W. is ten zeerste verheugd dat de doelstelling die onze stichters zichzelf oplegden - verzamelen, conserveren en tentoonstellen van voorwerpen uit de Wase geschiedenis - op zo'n voortreffelijke wijze wordt verder gezet.

Graag nodigen wij onze leden uit voor een bezoek aan dit nieuwe museum. U zal versteld staan van de grote en uitgebreide medewerking die onze kring aan dit huzarenstukje heeft verleend. Onze erevoorzitter Alfred van der Gucht, en Eddy Maes, stadsgids en medewerker van de Kring nemen u mee voor een wandeling in dit hernieuwde museum.

Bent u er al geweest, kom dan zeker nog eens gerust langs, want aan deze unieke gidsbeurt kan niemand tippen.

En stond een bezoek reeds in uw agenda, maak dan van de gelegenheid gebruik om bij je eerste stappen begeleid te worden door twee ervaren erfgoedliefhebbers.

Graag afspraak op zondag 22 maart 2009, om 11.00 aan de ingang van het SteM.

Inkom is gratis (aangeboden door de K.O.K.W.)

